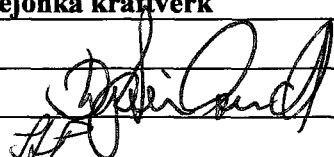
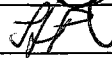

KSK-notat nr.: 38/2013 - Bakgrunn for vedtak

Søker/sak:	Småkraft AS/Søknad om bygging av Hanskejhoka kraftverk		
Fylke/kommune:	Kåfjord/Troms		
Ansvarlig:	Øystein Grundt	Sign.:	
Saksbehandler:	Steinar Pettersen	Sign.:	
Dato:	25 JUN 2013		
Vår ref.:	NVE 200708247-73 ksk/stp		
Sendes til:	Søker og alle som har uttalt seg til saken		

Søknad om tillatelse til Hanskejhoka kraftverk i Kåfjord kommune, Troms fylke

Innhold

Sammendrag	1
Søknad	2
Høring og distriktsbehandling	3
Søkers kommentar til høringsuttalelsene	4
Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse	8
Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader	9
NVEs vurdering	13
NVEs konklusjon	14

Sammendrag

Søknaden gjelder tillatelse etter § 8 i vannressursloven til bygging av Hanskejhoka kraftverk i Kåfjorddalen, og behandles i henhold til reglene i kap. 3 i samme lov.

Det omsøkte kraftverket ligger i Kåfjorddalen i Kåfjord kommune. Planene omfatter overføring av en bekk, etablering av inntaksdam, rørgate med tunell, kraftstasjon, 500 m anleggsvei, samt tilknytningsforbindelse til eksisterende 22 kV linje. Kraftverket vil utnytte en fallhøyde på 525 m. Det foreligger to utbyggingsalternativer: et med overføring av Hanskegurra (opprinnelig søknad) og et uten overføring. Nedbørfeltet er beregnet til 10+5 km². Alminnelig lavvannføring er beregnet til 31+21 l/s, og middelvannføringen 316+200 l/s.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 12/8 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Høringspartene mener at de største ulempene som en følge av redusert vannføring i Hanskejohka vil være de landskapsmessige konsekvensene og konsekvenser for biologisk mangfold. Hanskejohka har en markert foss som vil få redusert verdi, og det legges vekt på at Kåfjordalen fra før er betydelig påvirket av landskapsinngrep. En ev. utbygging ville også redusere verdien av en bekkekløft med svært stor verdi og rødlistede arter. NVE mener disse ulempene ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes med slipp av minstevannføring.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Hanskejohka kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Søknad

NVE har mottatt følgende søknad fra Småkraft AS, datert 15.12.2012:

"Småkraft ønsker å utnytte deler av fallet i Hanskejohka til kraftproduksjon, og søker herved om følgende tillatelser:

1. *Etter vannressursloven, jf. § 8, om tillatelse til:*
- *Å bygge Hanskejohka kraftverk som beskrevet i søknaden.*
2. *Etter energiloven om tillatelse til:*
- *Bygging og drift av Hanskejohka kraftverk, med tilhørende koblingsanlegg og kraftlinjer som beskrevet i søknaden.*

Hanskejohka kraftverk, hoveddata				
TILSIG		Hovedfelt	Overført felt	Hovedfelt u/ovf.
Nedbørfelt	km ²	10,0	5,0	10
Årlig tilsig til inntaket	mill.m ³	10,0	6,3	10
Spesifikk avrenning	l/s/km ²	34,4	39,9	34,4
Middelvannføring	l/s	316	200	316
Alminnelig lavvannføring	l/s	31	21	31
5-persentil sommer (1/5-30/9)	l/s	96	61	96
5-persentil vinter (1/10-30/4)	l/s	13	8	13
KRAFTVERK				
Inntak	moh.	610	650	610
Avløp	moh.	85	610	85
Lengde på berørt elvestrekning	m	1400	300	1400
Brutto fallhøyde	m	525		525

Midlere energiekvivalent	kWh/m ³	0,60	0,60
Slukeevne, maks	l/s	1200	850
Slukeevne, min	l/s	50	50
Tilløpsrør, diameter	mm	700	300 600
Tunnel, tverrsnitt	m ²	800	700
Tilløpsrør/tunnel, lengde	m		
Installert effekt, maks	kW	5250	3700
Brukstid	timer	2300	2200

PRODUKSJON

Produksjon, vinter (1/10 - 30/4)	GWh	1,9	1,3
Produksjon, sommer (1/5 - 30/9)	GWh	10,2	7,2
Produksjon, årlig middel	GWh	12,1	8,3

ØKONOMI

Utbyggingskostnad	mill.kr	52,5	49
Utbyggingspris	kr/kWh	4,34	5,90

Hanskejohka kraftverk, elektriske anlegg

GENERATOR

Ytelse	MVA	5,5
Spenning	kV	0,69

TRANSFORMATOR

Ytelse	MVA	5,75
Omsetning	kV/kV	0,69/22

NETTILKNYTNING (kraftlinjer/kabler)

Lengde	km	0,2
Nominell spenning	kV	22
Luftlinje el. jordkabel		Luft/FeAl 50, 180 m

Høring og distriktsbehandling

Søknaden er behandlet etter reglene i kapittel 3 i vannressursloven. Den er kunngjort, lagt ut til offentlig ettersyn, og sendt lokale myndigheter og interesseorganisasjoner samt berørte parter for uttalelse sammen med 10 andre søknader om bygging av småkraftverk i Nordreisa og Kåfjord. Det ble avholdt et folkemøte i Olderdalen 23.4.2012. NVE var på befaring i Nordreisa og Kåfjord 21.-23. og 28.-31. august 2012 sammen med representanter for søkeren, kommunen, Fylkesmannen, Sametinget, Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark og andre høringsparter. Høringsuttalelsene har vært forelagt søker for kommentar.

Høringsuttalelsene er sitert i KSK-notat nr. 27/2013.

Søkers kommentar til høringsuttalelsene

Søker har i brev/e-post av 10.08.2012 kommentert de innkomne høringsuttalelsene slik:

” ...

Fylkesmannen i Troms

Fylkesmannen i Troms tilrår at søknaden om utbygging av Rotsundelva, Iselva, Øvre Tverrelva og Hanskejohka avslås. I Kåfjorddalen må det gjøres en egen samlet vurdering siden det allerede er en betydelig vannkraftutbygging i dalen. For alle søknadene mangler utredninger, vurderinger av verdi og konsekvens for landskapet, enkeltvis og samlet.

Fylkesmannen kommenterer at miljørapporten for Hanskejohka konkluderer med at utbyggingen vil gi liten til middels negativ effekt på landskap. Videre har elven en dramatisk elvekløft med synlige og inntrykksterke fosser i fritt fall som delvis sees fra veien. Fylkesmannen vurderer at en utbygging vil ha stor negativ konsekvens for landskap. Det går en enkel adkomststi eller vei opp på fjellet langs elven ved høyspentlinja som går gjennom området. Derfor vurderer Fylkesmannen at området har stor verdi i sammenheng med friluftsliv da fjellområdet innenfor har store verdier for friluftslivet.

På bakgrunn av det overnevnte tilrår vi at søknaden om utbygging av Hanskejohka avslås. Dersom så ikke skjer vil vi vurdere å påklage NVEs avgjørelse. Det er et stort potensiale for funn av krevende og sjeldne arter og utredningsplikten er ikke oppfylt for prosjektet. Videre er utredningsplikten av landskapet ikke oppfylt.

Småkraft AS sine kommentarer:

Konsesjonssøknaden er utarbeidet etter gjeldende mal for småkraftverk, der konsekvenser for landskap er en del av søknaden. NVE har stilt krav om tilleggsutredning for søknaden uten overføring av Hanskegurra. Denne er sendt NVE.

Sametinget

Sametinget kommenterer i sin uttalelse kulturminner, reindrift og andre interesser for de 11 kraftverkene. Utover reindriftsinteressene som er gitt en samlet vurdering av mener Sametinget at det også må utredes samlet vurdering for blant annet fisk og landskap.

Hanskejohka kraftverk er befart for kulturminner og det ble ikke gjort funn av automatisk fredete samiske kulturminner. NORUT har vurdert tiltaket å ha begrensede virkninger på reindriften. Det pekes på at utbyggingen kan virke forsterkende i forhold til 420 kV kraftlinja og at de samlede belastningene på området kan forårsake forstyrrelser for rein på vårbeite. Den forsterkende virkningen kan derfor bli større enn selve tiltaket skulle tilsi. Likevel anser Sametinget at dette tiltaket ikke vil få store konsekvenser for samiske interesser og har med denne bakgrunn ikke merknader til at Hanskejohka kraftverk utbygges. Det legges som en forutsetning at det ikke bygges vei i forbindelse med etablering av rørtraseen og at NVE tar inn bestemmelser i konsesjonsvilkårene om at anleggsfasen må avklares og tilpasses i tid i forhold til reindriften.

Småkraft AS sine kommentarer:

Småkraft vil dersom det settes som krav fra NVE, avklare og tilpasse gjennomføringen av utbyggingen i samsvar med reindriften.

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark

Områdestyret for Vest-Finnmark ser veldig positivt på at NVE i denne saken har samlet søknadene for det enkelte distrikt i ett dokument. Dette gir en mye bedre oversikt over ønsket vannkraftutbygging i området, og ikke minst et enklere bilde for øvrige høringsparter for størrelsesomfanget av de per i dag ønskede inngrepene i reinbeitedistrikt 36 Cohkolat sitt reinbeiteområde.

På grunnlag av de foreliggende opplysninger i saken ser områdestyret for Vest-Finnmark det som nødvendig å fremme innsigelse mot 9 av de omsøkte prosjektene etter Vannressurslovens § 2, jfr. Plan og bygningslovens §§ 5-4 til 5-6. Og stille krav om at det settes vilkår for iverksetting av tiltak på de to resterende prosjektene.

For Hanskejohka kraftverk kan områdestyret gå med på at det bygges kraftverk etter beskrivelse i dette området. Områdestyret krever imidlertid at det stilles vilkår i konsesjonen om at det i anleggsfasen tas særskilt hensyn til reindriften, og at denne fasen så langt det er mulig utføres når det ikke befinner seg rein i området. Dette er spesielt viktig da denne lokalitetens nærhet til sentrale vårbeiter og kalvingsland. Det må videre tas inn særskilt i konsesjonen at de ikke skal bygges vei opp i fjellet til anlegget. Tilhørende kraftlinje må oppføres slik at det ikke blir til hinder for reindriften i området.

Begrunnelse: Dette tiltaket vurderes til å ha innvirkning på reindriften i området. Konsekvensene anses imidlertid å være akseptable i forhold til inngrepets art, forutsatt at det ikke bygges noen vei inn i området som gir fare for økt trafikk i området under driftsfasen.

Reindriftsforvaltningen i Vest-Finnmark har gitt korrigert uttalelse og innsigelse til NVE den 5. juli 2012.

Endringer som fremkommer her samsvarer med tidligere uttalelse gitt 14. juni 2012 for Hanskejohka kraftverk.

Småkraft AS sine kommentarer:

Se kommentarer under Sametinget

Forum for Natur og Friluftsliv Troms

Oppsummering:

Etter en gjennomgang av de 11 småkraftprosjektene ser FNF Troms at de fleste prosjektene kommer i konflikt med viktige eller svært viktige friluftsområder, samt at de vil medføre svært store tap av villmarkspregede områder. Konfliktnivået er generelt så høyt at FNF Troms hovedsakelig henstiller om at konsesjon ikke blir gitt. Noen prosjekter vurderer vi likevel ut fra dagens kunnskapsgrunnlag å ha noe lavere konfliktnivå, men kunnskapsgrunnlaget særlig hva gjelder landskap, friluftsliv og samlet belastning er foreløpig mangelfullt. FNF Troms etterlyser en mer helhetlig vurdering av alle de 11 småkraftprosjektene. FNF Troms vil påpeke at kraftutbygging ikke er noen "hastesak" og at det burde satses betydelig mer på energisparende og energieffektiviserende tiltak. Vi ønsker å kunne tilby urørt natur og verdifulle friluftsområder til allmennheten og kommende generasjoner.

Hanskejohka kraftverk:

Konklusjon: Grunnet den store landskapsverdien Hanskejohka har for Kåfjorddalen og tilknyttede områder, samt verdien for friluftsliv, henstiller FNF Troms at konsesjon til Hanskejohka kraftverk ikke blir gitt.

Småkraft AS sine kommentarer:

Se kommentarer under Troms fylkeskommune og Fylkesmannen i Troms.

Reinbeitedistrikt 36

Uttalelser fra Reinbeitedistriktet 36 Cocholat ja Biertavarri v/leder Johan A. Logje er avgitt via Advokatfirmaet Jonassen.

For Hanskejohka kraftverk konkluderes det med følgende:

Tiltaket isolert sett skader reindriften lite.

Reinbeitedistriktet har ikke vært på befaring og sett på plasseringen. Dette kraftverket kan tenkes tillatt. Ut i fra den kjennskap reineierne har til plasseringen, ser det foreløpig ut til at påvirkningen vil bli beskjedne. Dette forutsetter dog befaring med utbygger hvor reindriften får se hvordan kraftverket med infrastruktur blir liggende i terrenget.

Reinbeitedistriktet har i tilleggskommentarer til søknadene den 27. juli 2012 kommentert anleggsveier, inngrep og menneskelig aktivitet. Ytterligere opplysninger om Hanskejohka kraftverk fremkommer ikke i denne tilleggskommentaren.

Småkraft AS sine kommentarer:

NVE vil avholde sluttbefaring som en del av sin behandling av konsesjonssøknaden. Der får Reinbeitedistriktet 36 mulighet for å delta. For øvrig vises det til kommentarer til Sametinget.

Kåffjord kommune

Vedtak:

Ordføreren ber med henvisning til Kåffjord kommunens arbeidsbelastning og ordningen med kostnadsdekning for større kraftverksutbygginger om fullmakt fra Kåffjord kommunestyre til å rette en henvendelse til konsesjonssøkerne om at de i fellesskap dekker kostnader til sakkyndig bistand. I henvendelsen gjøres det rede for hvilken bistand det er behov for, jfr.

Saksfremstillingen. Ordføreren ber samtidig om fullmakt fra Kåffjord kommunestyre til å rette en henvendelse til NVE om at saksbehandlingen for de 6 omsøkte småkraftverkene i Kåffjord stilles i bero inntil den nødvendige sakkyndige bistand har foretatt de nødvendige vurderingene.

Ordføreren holder Kåffjord kommunestyre løpende orientert om den videre saksgangen.

Kommunen har gitt en kort vurdering av det enkelte utbyggingsprosjekt. For Hanskejohka kraftverk uttaler kommunen følgende:

Søkeren er lokalisert i Bergen og eies av 4 større energiselskaper, og grunneierne vil med en utbygging bare ta inntekt av utleie av fallrettighetene. Kraftverket vil bli heleid av Småkraft AS. I søknadens punkt. 3.3. Grunnvann, flom og erosjon fremkommer følgende: Elva går med relativt jevnt stort fall, men kan nok ha betydning på grunnvannsnivået i området langs elva nedenfor fjellskrenten. Grunnvannsressursene utnyttes ikke i dag. Noe som burde tilsi at dette er forhold som bør utredes mer.

Vurdering:

Utbyggingen vil ikke generere noen inntekter til Kåffjord kommune utenom inntekter av falleie til grunneierne.

I og med at utbyggingen kan ha betydning for grunnvannsstanden i Kåffjorddalen og vannstanden i Kåffjordelva, bør dette utredes mer.

Småkraft AS sine kommentarer:

Det går ikke klart fram av uttalelsen fra Kåfford kommune om de går inn for utbygging av Hanskejohka. Det er opp til kommunen å fremskaffe kompetanse til å uttale seg om søknadene i Kåfford. Småkraft kan ikke se at det er noe vi skal bekoste.

Småkraft beklager at Kåfford kommune legger vekt på at Småkraft er et utbyggingsselskap som er lokalisert i Bergen. Kommunen undergraver grunneiernes rett til å velge utbyggingsform og samarbeide med aktører lokalisert utenfor kommunen.

Småkraft gir i samarbeid med grunneierne ved å investere rundt 50 mill. kr i Kåfford betydelige ringvirkninger i kommunen. I tillegg vil kraftverket bli driftet sammen med grunneierne noe som utgjør 1/3 årsverk. Den totale verdiskapningen for Hanskejohka er anslått til å være i området 45-60 mill. kr. Etter avtaletidens utløp vil grunneierne overta kraftverket.

Kåfford kommune mistolker betydningen av Hanskejohka i forhold til Kåffordelva. Alt vann vil bli tilbakeført etter kraftstasjonen, og det vil bli ubetydelig reduksjon i grunnvannet langs Hanskejohka. Utbygging av Goulasjavre er det som har innvirkning på grunnvannstanden i Kåfforddalen.

Troms fylkeskommune

Hanskejohka, Kåfford kommune:

I miljøutredningens landskapsdel vurderes bekkekløfta og de frittfallende fossene å utgjøre de største verdiene der høyden og den dype skjæringen bidrar til et vilt og dramatisk inntrykk. Verdivurdering er her satt til middels. Sammenlignet med synsinntrykk for de andre omsøkte utbyggingene burde denne vært satt til middels/stor.

Kåfforddalen er verdivurdert av Kåfford kommune til å være et viktig friluftsområde. De lavereliggende områdene har betydning for nærturer, bærturer, skiturer osv. Fra Lauvli ca 2-3 km nordvest for Hanskejohka er det tilrettelagt med parkeringsplass og tursti som går opp fra dalen, over skoggrensen og innover fjellet, turområdet er populært. Selv om deler av terrenget rundt fossefallet er for bratt for friluftsliv vil fossefallet på avstand ha betydning for opplevelsesverdien.

I konsesjonssøknaden vurderes tiltaket å få liten til middels negativ konsekvens for friluftslivet. På grunn av fossens opplevelsesverdi for friluftslivet mener vi at tiltaket vil ha middels til stor negativ konsekvens for friluftsliv.

På bakgrunn av fossenes inntryksstyrke og opplevelsesverdi for friluftsliv vil vi fraråde utbygging av Hanskejohka krv. Dersom det til tross for dette gis konsesjon til for denne utbyggingen ber vi om at krav til minstevannføring settes høyt.

Samlet for alle søknadene:

Vi oppfatter det som positivt av NVE samler søknader for et geografisk område slik at vi bedre kan vurdere sumvirkningene av omsøkte tiltak. I denne sammenheng må det påpekes at det ikke finnes noen sammenstilling av tiltakenes sumvirkning på omgivelsene. Slik høringen nå fremstår, er det ei samling av elleve enkeltsøknader som sendes samlet ut. Eneste tema som er utredet med tanke på sumvirkninger, og som har ei utredning tilknyttet dette, er reindrifta. For at vi skal kunne gjøre ei god vurdering av tiltakenes sumvirkninger er det avgjørende at det medfølger ei sammenstilling av verdier og omfang for de temaene vi har sektoransvar for. Dette fremkommer ikke av søknadene.

Tilleggsutredning

Søknadene oppfyller ikke kravene til miljøutredning tilfredsstillende nok for å kunne vurdere Miljøverdier og omfang av alle disse utbyggingsalternativene. På lik linje med utredningen for reindriften som sammenstiller og oppsummerer verdivurderinger og omfang (sumvirkninger) for alle omsøkte kraftutbygginger ber vi om tilleggsutredninger for følgende tema:

- *Landskap*
- *Kulturminner og kulturmiljø*
- *Friluftsliv*
- *Reiseliv*

Småkraft AS sine kommentarer:

For verdivurdering av Hanskejhoka forholder vi oss til den kompetanse som innehas av miljøkonsulenter og de råd som følger i forhold til slipp av minstevannføring (5 persentil). Det er i dag liten vannføring i elven om vinteren mens om sommeren under vannrike perioder vil minstevannføring sammen med flomvannføring opprettholde fossene som landskapselement. Småkraft har utredet de forhold som det er satt krav til - jfr. veileder og krav fra NVE. Dersom det kreves ytterligere utredninger fra NVE, vil Småkraft følge opp dette.

Statens vegvesen

Statens vegvesen har gitt følgende uttalelse vedr. Hanskejhoka kraftverk:

Kraftverket blir beliggende i tilknytning til fv. 333. Avkjøring fra fv. 333 må avklares med Statens vegvesen gjennom egen søknad om dette, evt. søknad om utvidet bruk av eksisterende avkjørsel. Vi minner også om byggegrensen på 50 m fra veg.

Småkraft AS sine kommentarer:

Ved en eventuell konsesjon vil Småkraft ta kontakt med Statens vegvesen og søke om tillatelse for avkjørsel fra fv. 333 til kraftverket.

Småkrafts konklusjon:

Vi mener at fordelene ved en utbygging av Hanskejhoka kraftverk er større enn ulempene. Norge trenger mer fornybar energi og Hanskejhoka vil med sine 12,1 GWh gi strøm til rundt 490 husstander. For å realisere en småkraftutbygging, er den avhengig av at de som innehar rettighetene til ressursene griper fatt i muligheten og iverksetter utbyggingen. Småkraft har etter 30 ferdig bygde kraftverk fått god erfaring med å rydde og revegetere anleggsområder. Vi har fått positive tilbakemeldinger på utført arbeid og vi har fått byggeskikkspris på Oftedal i Sirdal kommune. Vi ber derfor NVE vektlegge de positive virkningene prosjektet vil medføre i den videre behandlingsprosessen."

Tilleggsopplysninger og kommentarer til disse

NVE ba i e-post datert 21.06.2012 Småkraft AS om å utrede et utbyggingsalternativ uten overføring av Hanskegurra. Alternativet framgår av kolonnen "Hovedfelt u/ovf" i tabellen på s. 2 over.

Småkraft AS sendte 10.01.2013 inn en justert plan mht. plassering av kraftstasjon/rørgate:

"Etter gjennomføring av sluttbefaring med NVE og høringspartene 21. august 2012, ble det besluttet å endre trase for nedre del av rørgaten fra ca. kote 140 ved påhugg tunnel og for stasjonsplassering på ca. kote 85 på grunn av fare for flom/utvasking/steinras ved opprinnelig alternativ i søknaden. Vedlagt detaljkart og bilder viser ny plassering av stasjon/rørgate/vei til

stasjon samt utløpskanal i Kåffjordelva. Beskrivelse av vannvei/stasjon vil ellers være identisk med søknaden.

Biologisk mangfold:

Det er Multiconsult som har stått for utredningen av den biologiske mangfoldrapporten i søknaden.

Naturtypen gråor-heggeskog ble på befaringstidspunktet i juni 2007 registrert langs nedre del av elva og rørgatetraseen. Her har det tidligere blitt registrert taigaseigsopp og grånende seigsopp (begge NT). Lokaliteten ville bli påvirket i forbindelse med rydding av trær og kratt ved graving av rørgaten. Kraftstasjonen og utløpskanalen ville komme innenfor en annen gråorheggeskogslokalitet langs Kåffjordelva, men inngrepet ville kommet helt i ytterkant av skogen ned mot Hanskejohka, og omfanget ble derfor vurdert som begrenset.

Siden Multiconsult sin befaring i 2007 har store deler av oreskogen dødd ut og Småkraft tok i oktober 2012 kontakt med Randi Osen i Multiconsult i forbindelse med ny plassering av stasjon og rørgatens nedre del.

I svar av mail 3. oktober har vi fått oppgitt:

«Jeg er ikke kjent med skogdøden eller årsaken til denne. Grånende seigsopp og taigaseigsopp lever av å bryte ned strø i denne skogstypen (oreskog, men også annen lauvskog og edellauvskog). Om skogen dør helt ut og ikke vokser opp igjen, vil disse to artene gå ut ettersom strøet forsvinner med årene. Dette kan nok imidlertid ta en del år, og jeg antar at sporer kan overleve i jorda og rekolonisere ny skog om det vokser til. Uansett tror jeg ikke man kan bruke dette som argument for en utbygging som vil skje innen de nærmeste årene»

Skriv fra Fylkesmannen 27.09. 2012: Uttalelse etter sluttbefaring.

Vi viser til skriv fra Fylkesmannen etter sluttbefaring vedr. Hanskejohka og nærmere utredning av øvre foss. Vi har tatt dette opp med Multiconsult v/Randi Osen og Geir Gaarder som har gitt oss følgende svar:

«Jeg har kopiert inn Geir Gaarder som gjorde BM-kartleggingen i kløfta, og som har spisskompetanse på dette feltet. Dersom dere ønsker det, kan han se litt mer på foreliggende litteratur og kunnskap om fosserøyktilknyttede arter i Nord-Norge. Det er ikke sikkert det er potensial for så mange fosserøyktilknyttede arter på berg så langt nord. Det er sannsynligvis mulig å befare ved øvre foss, men dette krever to personer og sikringsutstyr»

... »

Vi viser til KSK-notat 27/2013 for ytterligere tilleggsopplysninger.

Norges vassdrags- og energidirektorats (NVEs) merknader

Om søker

Småkraft AS er et produksjonsselskap etablert i 2002. Det eies av 4 selskap: Skagerak Kraft AS, Agder Energi AS, BKK Produksjon AS og Statkraft AS. Småkraft AS er etablert for å finansiere, bygge ut og drive små kraftverk inntil 10 MW sammen med grunneiere.

Om søknaden

Småkraft AS ønsker å utnytte deler av fallet i Hanskejohka, og søker etter vannressursloven § 8 om tillatelse til å bygge Hanskejohka kraftverk. Inntaket planlegges ved kote 610, ev. med overføring av Hanskegurra fra kote 650. Vannveien går i tunnel fra inntaket ned til kote 140, og videre som nedgravd rørgate til kraftstasjon ved Kåfjordelva på kote 85. Brutto blir fallhøyden 525 m. Installert effekt i kraftverket vil være 5,25 MW (3,7 MW uten overføring av Hanskegurra) som er beregnet å gi en årlig middelproduksjon på 12,1 (8,3) GWh. Produsert kraft overføres via en 180 m lang luftlinje til eksisterende 22 kV-linje.

Beskrivelse av området

Hanskejohka ligger i Kåfjord kommune i Troms fylke. Hanskejohka renner sammen med Kåfjordelva ca. 8 km sør for Birtavarre. Den har sine kilder 1000-1100 moh. med hovedutspring fra Hanskevatnet. Øvre del av nedbørfeltet består av avrundet fjell- og viddelandskap. Ned mot Kåfjorddalen stuper elva gjennom en bratt bekkekløft, før fallet flater ut før utløpet i Kåfjordeelva. I nedre del renner elva gjennom store grus- og steinavsetninger, og blir delvis borte ved lave vannføringer.

Eksisterende inngrep i vassdraget

Det er ingen eksisterende inngrep i øvre del av influensområdet. Det går en tursti opp på fjellet nord for inntaksområdet. Turstien benyttes hovedsaklig av lokalbefolkningen. Elvestrekningen nede i Kåfjorddalen har vært svært preget av flomskader, men midt på 1980-tallet ble det foretatt flomforebygging langs elva. Denne er delvis preget av skader. Fv. 333 og en 22 kV-linje krysser elva i nedre del.

Teknisk plan

Overføring

Hanskejohka kraftverk er i søkers hovedalternativ planlagt med en 300 m lang overføring av sidebekken Hanskegurra fra kote 650 til inntaket på kote 610. Vannveien vil bestå av et nedgravd rør fra et inntak som blir demt opp av en ca. 1,5 m høy og 5 m bred dam. Deler av traseen krever sprenging av grøft for røret. Det er også utredet et alternativ uten overføring.

Inntak

Inntaksdammen blir en 4 m høy og 15 m lang betongplatedam med overløp på kote 610. Inntaksmagasinet vil dekke et areal på ca. 150 m², og volumet blir ca. 800 m³. Inntaket med stengeanordning plasseres på nordsiden av elva.

Rørgate/vannvei

Fra inntaket på kote 610 vil vannveien gå i en ca. 550 m lang sjakt med diameter 800 mm ned til en 520 m lang tunnel med helning 1:7 ned til påhugg på kote 140. Ned til kraftstasjonen vil det graves ned en rørgate med lengde ca. 550 m. Planene for plassering av rørgata er justert noe mot nord i forhold til opprinnelig søknad.

Kraftstasjon

Kraftstasjonen foreslås plassert på kote 85 nedenfor fv. 333 som går innover Kåfjorddalen. Kraftstasjonen vil bli på ca. 80 m² og fundamenteres på løsmasser. Utløpsvannet fra kraftstasjonen

ledes ut i Kåfjordelva via en kort kanal nord for Hanskejohka. Ved behov vil det være aktuelt med støyreducerende tiltak.

Elektriske anlegg

Det skal installeres en vertikal flerstrålers Pelton turbin med maksimal slukeevne på 1,2 m³/s og en effekt på 5,25 MW direktekoblet til en generator på 5,45 MVA. Generatorspenning vil trolig være 0,69 kV, men høyere spenning er aktuelt. Ved en utbygging uten overføring av Hanskegurra, vil maksimal slukeevnen være 0,85 m³/s og gi en effekt på 3,7 MW.

Anlegget knyttes til eksisterende 22 kV kraftlinjer i Kåfjorddalen med tilknytning til Guolasjohka transformatorstasjon. Ymber AS er netteier i det aktuelle området og høyspentanlegget bygges under deres områdekonsesjon.

Som hovedalternativ vil det bli bygget luftlinje fra kraftstasjonen til eksisterende 22 kV linje på sydsiden av dalen. Luftlinjen vil bli ca. 200 m lang, ha en nominell spenning på 22 kV og ha ledere av typen FeAl 50. Den eksisterende 22 kV linjen må trolig oppgraderes fra FeAl 25 til FeAl 50, og det er tatt med anleggsbidrag til dette. Ut fra trafostasjonen er det trolig ikke behov for oppgradering.

Veier

Det vil ikke bli bygget vei til inntak/dam da helikopter benyttes i anleggsfase for å frakte nødvendig utstyr og materiell. Det bygges anleggsvei langs rørgaten til tunnelpåhugg, ca. 500 m i lett terreng, og det er forutsatt at denne skal være midlertidig. Det må bygges ca. 70 m vei fram til kraftstasjonen.

Massetak og deponi

Masser fra sprengning av tunnel, ca. 1500 m³, vil hovedsaklig bli deponert ved tunnelpåhugg, mens en liten del kan benyttes til veibygging. For øvrig vil det kun være behov for mindre masseforflyttinger i forbindelse med byggingen av rørgaten og overføringen på fjellet.

Masse fra boring av sjakt, 400 m³, vil i sin helhet bli benyttet i veibygging og som omfyllingsmasse til nedgravd rør. For øvrig vil alle gravmasser bli benyttet ved tilbakefylling langs rør og rundt kraftstasjonen.

Hydrologisk grunnlag

Kraftverket utnytter et nedbørfelt på 10/15 km² ved inntaket og middelvannføringen er beregnet til 0,316/0,516 m³/s. Effektiv innsjøprosent er på 0,51 % og nedbørfeltet har en breandel på 0 %. Avrenningen er stabil fra år til år med dominerende høst- og vårflommer. Laveste vannføring opptrer gjerne om vinteren. 5-persentil sommer- og vintervannføring er beregnet til henholdsvis 96/157 og 13/21 l/s. Alminnelig lavvannføring for vassdraget ved inntaket er beregnet til 31/52 l/s. Maksimal slukeevne i kraftverket er planlagt til 1,2/0,85 m³/s og minste slukeevne 50/50 m³/s. Det er foreslått å slippe en minstevannføring på 100 l/s i perioden 15.05. til 15.09. Ifølge søknaden vil dette medføre at 68 % av tilgjengelig vannmengde benyttes til kraftproduksjon, inkludert overføringen av Hanskegurra.

Produksjon og kostnader

Søker har beregnet gjennomsnittlig kraftproduksjon i Hanskejohka kraftverk til ca. 12,1/8,3 GWh fordelt på 1,9/1,3 GWh vinterproduksjon og 10,2/7,2 GWh sommerproduksjon. Byggekostnadene er estimert til 52,5/49,0 mill. kr. Dette gir en utbyggingspris på 4,34/5,90 kr/kWh.

NVE har kontrollert de fremlagte beregningene over produksjon og kostnader. Vi har ikke fått vesentlige avvik i forhold til søkers beregninger. Det vil likevel være søkers ansvar å vurdere den bedriftsøkonomiske lønnsomheten i prosjektet.

Arealbruk og eiendomsforhold

Søker oppgir at det vil være behov for ca. 21,5 daa. Når anlegget står ferdig, vil dette arealet reduseres til 9,5 daa.

Ifølge søknaden har Småkraft AS inngått avtale med alle fallrettighetshaverne om leie av fall og bruk av nødvendige arealer.

Forholdet til offentlige planer

Kommuneplan

Tiltaks og influensområdet er i kommuneplanen for Kåfjord avsatt som LNF-område.

Samlet plan (SP)

Vassdraget er tidligere behandlet i SP gjennom St.meld. nr 63 (1984-85) som 82202 Hanskeelv og senere videreført i St.meld. nr. 53 (1986-87). Prosjektet forutsetter en overføring av et betydelig felt fra Njuorjohka i Nord. SP-prosjektet har en installert effekt på 21 MW og gir en midlere årlig produksjon på 40 GWh. Prosjektet er vurdert å ha meget store negative konsekvenser for naturvern, kulturminnevern og jord- og skogbruk, og store negative konsekvenser for reindrift. Prosjektet er plassert i gruppe 13, kategori II og kan ikke konsesjonsbehandles.

Det omsøkte prosjektet er under grensen for behandling i SP og kan således konsesjonsbehandles i og med at flere av de elementene som lå til grunn for plasseringen i kat. II ikke er tilstede. NVE kan ikke gi konsesjon til kraftverket, men må ev. sende det som innstilling til OED, jf. vannressursloven § 22.

Verneplan for vassdrag

Hanskejohka er ikke med i Verneplan for vassdrag.

Inngrepsfrie områder (INON)

En utbygging vil føre til at 0,04 km² villmarkspreget natur (> 5 km fra inngrep) blir omklassifisert til inngrepsfri sone 1, mens 0,97 km² bli omklassifisert fra sone 1 til sone 2. Et areal på 2 km² i sone vil gå tapt som INON-område. En utbygging uten overføring av Hanskegurra vil innebære et noe mindre tap av inngrepsfrie områder.

Nasjonale laksevassdrag

En utbygging av Hanskejohka vil ikke berøre nasjonale laksevassdrag.

Andre verneområder

En utbygging av Hanskejohka vil ikke berøre andre verneområder.

Tiltakets virkninger - Fordeler og skader/ulempen

Nedenfor har vi gitt en oversikt over hva NVE anser som de viktigste fordelene og skadene/ulempene ved den planlagte utbyggingen:

Fordeler

Prosjektet vil i følge søknaden gi ca. 12/8 GWh i ny årlig fornybar energiproduksjon.

En utbygging vil gi lokal næringsaktivitet i anleggsperioden og vil styrke næringsgrunnlaget for grunneierne og Småkraft AS.

Ulemper

En utbygging vil medføre redusert vannføring over en 1400/1700 m lang strekning i Hanskejohka/Hanskegurra.

Fossene i Hanskejohka vil få redusert verdi som landskapselement i et dalføre som fra før av er påvirket av kraftutbygging.

Reduksjon av vannføringen vil få konsekvenser for en bekkekløft av stor verdi hvor det er registrert rødlistede arter.

NVEs vurdering

NVEs vurdering av Hanskejohka kraftverk og de 10 andre omsøkte småkraftverkene i Kåfjord og Nordreisa kommuner finnes i KSK-notat nr. 27/2013. Under følger en kort oppsummering av de relevante temaene for Hanskejohka kraftverk.

En utbygging etter omsøkt plan vil gi om lag 12/8 GWh/år i ny fornybar energiproduksjon. Dette er en produksjon som er vanlig for småkraftverk. Selv om dette isolert sett ikke er et vesentlig bidrag til fornybar energiproduksjon, så utgjør småkraftverk samlet sett en stor andel av ny tilgang de senere år. De tre siste årene har NVE klarert om lag 1,9 TWh ny energi fra småkraftverk. De konsesjonsgitte tiltakene vil være et bidrag i den politiske satsingen på småkraftverk, og satsingen på fornybar energi.

De aller fleste prosjektene vil ha enkelte negative konsekvenser for en eller flere allmenne interesser. For at NVE skal kunne gi konsesjon til kraftverket må virkningene ikke bryte med de føringer som er gitt i Olje- og energidepartementets retningslinjer for utbygging av små vannkraftverk. Videre må de samlede ulempene ikke være av et slikt omfang at de overskrider fordelene ved tiltaket. NVE kan sette krav om avbøtende tiltak som del av konsesjonsvilkårene for å redusere ulempene til et akseptabelt nivå.

Kåfjord kommune tar ikke klart standpunkt til utbyggingsspørsmålet, men uttrykker i saksframlegget en skepsis til et prosjekt uten lokalt eierskap. Det kommer også til uttrykk at en utbygging av alle omsøkte prosjekter i kommunen vil resultere i at langt de fleste elver i kommunen blir utnyttet i kraftverk.

Fylkesmannen, fylkeskommunen og FNF Troms går imot bygging av Hanskejohka kraftverk. Det er særlig hensynet til elvas fosser/landskapsmessige betydning og biologisk mangfold som er avgjørende for at avslag tilrås. Fylkesmannen viser også til at naturmangfoldlovens bestemmelse om føre-var-prinsippet i § 9 tilsier at konsesjon ikke bør gis.

En ev. utbygging vil i ulik grad berøre fire lokaliteter med verdifulle naturtyper i influensområdet. NVE legger stor vekt på at bekkekløfta som får redusert vannføring er vurdert som svært viktig (A-verdi). Den har forekomster av rødlistearter og har stort potensial for funn av flere arter. Føre-var-prinsippet er i denne sammenheng ikke et relevant hensyn, da NVE mener at den foreliggende kunnskap er tilstrekkelig for å fatte et vedtak.

NVE legger også vekt på den betydning Hanskejohka har i landskapet med markerte fosser. Dette forholdet er isolert sett av vesentlig betydning for konsesjonsvurderingen, men argumentet blir forsterket av at Kåfjorddalen fra tidligere er sterkt påvirket av Guolasjavri-reguleringen med tilhørende overføring av elvene på vestsiden av dalen.

Søker viser til at plasseringen av kraftstasjonen er justert, og bare marginalt vil berøre gråor-heggeskogen langs nedre del av Hanskejohka. Det meste av oreskogen her er ellers dødd ut siden registreringene ble foretatt.

De momenter som er anført av søker svekker ikke NVEs vurdering av ulempene en utbygging av Hanskejohka vil medføre for biologisk mangfold og landskap. Vi mener at disse ulempene ikke i tilstrekkelig grad kan avbøtes med vilkår om slipp av minstevannføring eller andre vilkår.

NVE mener at ulempene en utbygging vil medføre samlet ikke overstiger fordelene med en produksjon på 12,1/8,3 GWh/år og noen mindre lokale ringvirkninger.

NVEs konklusjon

Etter en helhetsvurdering av planene og de foreliggende uttalelsene mener NVE at ulempene ved bygging av Hanskejohka kraftverk er større enn fordelene. Kravet i vannressursloven § 25 er ikke oppfylt.

Øvrige forhold som er tatt opp av høringspartene gjelder i større grad krav til vilkår og avbøtende tiltak eller andre forhold som ikke er av betydning for vår konklusjon. Grunnet avslaget er ikke disse drøftet her.
